

HIRDETMÉNYEK.

Előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok valamint a lap szellemi részét illető minden közlemények sde intézendők.

Hiányzó levelek csak ismert kezektől fogadtatnak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVŰ PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Előfizetési ár:

Helyben hához hordva vagy vidékre postán küldve:

Table with subscription rates: Egész évre 10 ft - kr., Félévre 5 ft - kr., Negyedévre 2 ft 50 kr., Egy hóra 1 ft - kr.

Hirdetési díj:

Öt-hasábsopettisor egyszeri beigtatásért 5 kr Bélyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr Nyiltér 4 hasábsopettisorért 20 kr.

XIII. évfolyam 1886.

Debreczen. Szombat szeptember 18.

183. szám.

Ellentétes vélemények.

Meg szoktuk már mi azt, hogy a mi ellenzékünk előtt a mi kormányunk leg-hasonlatlanabb kormánya a világnak. Nem is vigasztalhat e vádaskodással szemben csak az a tudat, hogy nincs Európában egyetlen állam, melyben az ellenzék az ő kormányával szemben ne ugyan ezt a vádat hangoztatná. Ha pedig azt hinné valaki, hogy ezt a vádat csak is a mai kormány ellen hangoztatják az ellenzékiek, ám ki kell jelentenünk, hogy a mióta kormány és ellenzék van és volt, azóta a vád is folytonosan meg van és volt, d czára annak, hogy a kormányt mindig a vádaskodó ellenzék váltotta fel, amely vádaskodó ellenzék aztán éppen olyan vádolt kormányvá lett, mint amilyen vádolt kormány volt az, melyet ő tett azzá. Hanem ami az egész világon felhangzó vádaskodások közt egy egy kormánynak elégtételt szerezhet, az a részrehajlatlan és elfogulatlan külföldi ítélete, mely a mai magyar kormányával szemben uti sono a legnagyobb elismeréssel viseltetik, pláni Bismarck után Tisza Kálmán tartja Európá egyik leghatalmasabb miniszterének, a ki a kis magyar nemzet élén, vi ágra szóó befolyást gyakorol. Annál furcsábbban és hamisabb n sivalkodik ki az európai sajtó nagy z-nekarából édes hazai sajtónk ama pikula szerű vékony hangja: „Kis mise nagy mise, Tisza Kálmán semmise“ míg a másik pillanatban más nótára gyújt, s szér azt hangoztatja: Tisza Kálmán oka mindennek! Mert neki csak skarnia kellene és úgy tánczolna a világ a mint ő füttyöl.

Nos hát az ellenzék sajtó egyik tulzából a másikba esik; amde tiszteltet legyen mondva, nem csak a magyar és nem csak a mai. Mint ellenzékiek, mi is ilyenek voltunk. Más kérdés, hogy mint kormánypart, lesz-e olyan a mai ellenzék, mint a milyen mi vagyunk, s minisztere nőkkel szemben oly egyhangu esze a kü föld elismerése, mint amilyen Tisza Kálmánnal szemben? Oly riada lomban fognak-e ki örni a birodalom összes tagjai mint most teszük, azt hangoztatván, hogy a birodalomban ma már csak is a magyar érdek az uralkodó, amely érdek mellett a birodalom többi országainak és nemzetinek érdekei e törpülnek. Hogy a birodalomban csak egy akarat van ma, a Tiszáé, s amely ur ezen befolyását a magyarok érdekében nagyon is ki tudja zsákmányolni.

Nos hát mi nem tartunk a birodalmi sajtóval. Eppen oly tulzottnak tartjuk a birodalmi sajtó ezen jagatását és a Tisza befolyásának nagyiását, amely tulzónak tartjuk az ellenzék sajtó kicsinylését és a Tisza befolyásának valamint erélyének tagadását s csak annyit ismerünk el, hogy érde és párt szempontból itél mind a kettő. A birodalmi sajtó Tisza ellen izgat, amely Tisza mieden terhet a birodalom tulsó feének vallaira akar rakni, egy a küszöbön álló kiegyezésnél is, míg e lenben a magyar ellenzék sajtó már előre tudja: „hogy a gyáva és tehetetlen Tisza Kálmán mindent elfogad az ország kárára, csak miniszter elnök maradhasson.“

Hogy mind-e vádakból mi igaz és mi nem? hát van már annyi józan politikusa az országnak, hogy megtudja ezt it-ny; ni pedig csupán azt akarjuk megjegyezni, hogy Kosuth Lajos egy alkalommal oda nyilatkozott: „Magyarországot nem szabadíthatja fel más, csak én!“ Tisza Kálmán ugyan sem ily sem ehez

hasonló nyilatkozatot nem tett még, de annyit már mondott, miként nem lát pártot, melynek kezébe a kormányt nyugodtan letehetné. Es ez megint annyira igaz, hogy be kell ismerni mindenkinek, aki jőzőn fejfel gondolkodik. Am alakujjon át az ellenzék egy kormányképes párttá, s Tisza halakat fog adni megszabiditójának.

A kis vasutról.

Debreczen, szept. 18.

A mai kornak szellemét a forgalom óriási növekedése és ebből folyó g a közlekedési eszközök rohamos fejlődése jellemzik világszerte. — A kereskedés és ipar minden ágában képződött; nagy verseny, a társadalmi élet élénksége ma már okvetlen szükségessé tették azt, hogy az emberek az egyik világ részről a másikba, az egyik városból a másikba, sőt az egyes nagyobb városoknak egyik utozájából is a másikba gyorsan és olcsón eljuthassanak.

Ezen szükséglet kielégítésére keletkeztek a nagy vasutak, — és az egyes nagy világvárosokban a helyi vagy közúti vasutak. — Hogy mily óriási lendületet nyertek különösen ez utóbbiak, — azt mindenki tudja. — Mitőlókra megyen azoknak száma, kiket — csak például a bud-pesti közúti vasut is — évente ide-oda szállít, és hogy mennyire jövedelmező üzletté vált ezen vasut részvényeseire nézve, — azt fényesen mutatja azon körülmény, hogy 100 frtos részvényei rövid idő alatt 600 frtnál is magasabba emelkedtek — és hogy legujabban ugyanott gőz és villam erőre berendezett újabb vállalatok is keletkezésben vannak.

A vidéki nagyobb városokban — s ezek közt nálunk Debreczenben is — ily közúti vasutak iránt eleinte kevés bizalommal viseltetett a közönség. — Nem tudta elképzelni, hogy itt is képződhessek oly forgalom, mely a 10 és 6 kros vitelbér mellett jövedelmező vállalatot tarthatna fenn, és az volt oka annak, hogy a helybeli lapok ismételt felszólalásai és folytonos biztatásai daczára sok éven keresztül nem akadt senki, ki annak felépítésére vállalkozott volna, és hogy végre is idegeneknek kellett bejönni, hogy ily vasutakhoz juthassunk.

Közönségünknek szeme azonban csakhamar kinyílt. — Bámulva látták, hogy a személyszállító kocsik nem üresen közlekednek, és hogy a nyári hónapokban, — különösen ünnep- és vasárnapokon az egymásután menő vonatok zsufolásig vannak emberekkel megpakva.

Sűrűn hangzottak ekkor a különféle kifakadások a miatt, — hogy ezen „aranybányát“ idegenek kezébe jutni engedték, — és ha előbb szánaakozó mosollyal bezeltek az új vállalatról, ekkor már mindenki „előre látta legyen“ a nagy sikert.

De még akkor is voltak, a kik a nagy eredményt a közönség kíváncsiságának akarták tulajdonítani. — „Majd egy néhány hónap múlva másképp lesz az“ mondogatták. — Csakhogy ismét esiatkozta. — Mert míg az első évben öránkéut jártak a teli vonatok, — a másodikban már minden félórában szállította a kis vasut zsufolt kocsijain az emberek ezreit az erdőre, az indóházhoz stb.

A közönségnek nagyon tetszettek ugyan a szép kiállítású vonatok, — örült azon is, — hogy szeretett városát emelkedő nagy városnak ismerte fel, — de egy bizonyos bántó érzés szállotta meg mindig, ha az idegen tulajdonosokra gondolt.

Akadtt végre néhány polgár, — kik az ügyet komoly és beható vizsgálat tárgyává tették, és a nyert kedvező tapasztalatok alapján consortiummá szövetkeztek a végre

hogy a kis vasutat a város polgárai részére megszerezzék. — Nagyon természetes hogy ők nem a látszat és a vadon tényező különféle mende mondak után indultak — Ep oly kevéssé vettek figyelembe azok megjegyzéseit, kik — bár vasut építéséhez szakért-lemmel nem bírnak és bár annyi fáradságot sem vettek maguknak, hogy egy kis számvetést tegyenek — az egész vállalat bekerülési értékét valami cselélységre becsülték, — mint nem hajtottak azokra sem, kik azt tul magas összegre tették. — Ők megszerezték a pontos számszerű adatokat a vállalat jövedelmezőség felől és ezen egyedül helyes alapon becsülték meg annak értékét.

Miután az üzleti világ fogalmai szerint a vállalat valóságos megvétele idejéig a jelenlegi tulajdonosok bizonyos discretóriára tarthatnak igényt, egyelőre csak általánosabb jellegű adatokat bocsathatunk a nyilvánosság elé!

A fentebb említett consortium meggyőződést szerzett arról, hogy a helyi vasut már ma is oly tiszta jövedelmet hoz tulajdonosainak, — mely egy 300,000 litos alap-tökéjű vállalatra nézve is felette kedvezőnek mondható. — Pedig a vállalat nagy értéke nem is annyira jelenében mint jövőjében fekszik.

Naponta látjuk, hogy városunk forgalma folytonosan és állandóan emelkedik, — mi nagyon természetes következménye maga a város emelkedésének, gyarapodásának. — Az eddig egészen elhaagyagolt nagyerdő most már az odajutás a könnyű, — kellemes és olcsó volta folytán közönségünk kedvencz kirándulási helyévé kezd válni, — minek folytán a közönség érdekeit szívében viselő városi hatóság részéről is mind nagyobb gondozásban részesül, — és ha a már tárgyalás alatt álló rendezési tervet legközelebb végrehajtva lesz, és kiépülnek a tervbe vett villák — oiy avaralóhelyünk lesz a gyönyörű nagyerdőn, mely sok fűrdő helylyel vetekedni fog. Ez, valamint a tervezett egyéb intézmények — minők például a korcsolyázó pálya, uszoda stb. — a kis vasut forgalmát kétségtelenül megsokszorozni fogják.

De meggyőződött a consortium, hogy a kis vasut forgalma ezektől eltekintve a mai viszonyok közt is állandó emelkedésben van, a mit eléggé megvilágít az eddig elteit két év eredményének összehasonlítása is. — Ez a nyári hónapokban — mint mely időszak leginkább jöhet tekintetbe — a következő számokat mutatja:

Table with columns: Szállított személy napi jegyekkel, 1885. évi, 1886. évi emelkedés. Rows: áprilisban, májusban, júniusban, júliusban, augusztusban, szeptember 15 ig, Összes emelkedés.

Tehát csupán ezen 5 1/2 hónapban 45785 személylyel szállítottott több, mint a megelőző év ugyanezen szakában.

Ezenfelül kiadatott 1885-ben 184, míg 1886-ban csak mostanáig már 276 bérleti jegy.

Eltekintve tehát az I-tvángözmalom által biztosított tcharatu forgalomtól, ezen pályának jövedelmezősége a személyszállítás által is biztosítva van, és a város fejlődésével karöltve a vállalat jövedelmezőségének és értékének is természetszerűleg emelkedni kell. És ezen emelkedésnek alig van határ is szabva, mert a vállalat élete nem rövid néhány évre terjed, — a jelenlegi concessió is még 48 évre szól, s a mellett szerződésileg biztosítva van a vállalat részére concessiójának meghosszabbítása, valamint az is, hogy a pálya összes felszer-lésével együtt mindig a vállalat tulajdona maradjon.

Előre látható hogy ily hosszú idő eltelte után városunk forgalma megsokszoroztatni s ebből folyólag a kis vasut értéke is ugyanazon mértékben emelkedni fog. — A megalakulás küszöbén levő részvénytársaság részvényei tehát oly befektetésnek mutatkoznak, mely nemcsak dus kamatozást, de tete-mes tőkeképzést is ígér.

Ezen pálya megszerzésére éppen most nyílt kedvező alkalom az által, hogy a pálya tulajdonosai budapesti óriási vállalataik-nal kívánván erejüket összpontosítani ezen kisebb vállalat eladására hajlandóbbak lettek, — mint eddig voltak. — A consortium tehát megalkudta azt, a városnál elhelyezett 500 o. arany forintnyi biztosítékkal együtt 250000 frtért, és elhatározta, hogy annak ezen árban leendő átvételére Debreczenben részvénytársaságot alapít. — A részvénytársaság alapítókéjét 300,000-ig frttra tervezte, mert a vételáron felül a megszerzés és alapítással járó költségek és más kiadások is fedezendők lesznek, — és mert az új részvénytársaságot bizonyos forgó készpénz tökével is el kell látni, — m-hogy esetleges kisebb terjeszkedéseknél mindjárt kölcsön pénzre legyen utalva. — Ezen folyó tőke a biztosítéki 5000 frttal együtt 30,000 frttra határozottatott és csak az ezen felül mutatkozó 25000 forint bocsátatik az összes alapítási költségek, kincstári átíratási illetékek, részvénykiállításai, gyűjtési és bélyeg kiadások, díjazások és esetleges jutalék fejében a consortium rendelkezésére.

Alig hiszszük, hogy ily csekély költséggel és tulszerény előnyökért még valaha részvénytársaság alapítottott volna, és hogy az a jelenesetben megtörtént, csak azt mutatja, hogy a consortium nem saját érdekét helyezte előtérbe, hanem városa közönségének hazafias szolgálatot akart tenni.

A consortium nagy súlyt fektet arra is, — hogy a milyen kevés költséggel az alapítás kerül, — megfelelően kevés költséggel járjon az új részvénytársaság igazgatása is. — Sine kurát ott nem fog találni senki, — legalább a consortium ily irányu javaslatokat készíti a részvényesek alakuló közgyűlése elé terjesztetni.

Most a közönségen áll elhatározni azt, — hogy meg akarja e magának a helyi vasutat szerezni, — vagy ismét elszalasztja beláthatatlan időkre, — talán örökre. —

Külföld.

Merénylet a román miniszter ellen.

Bratiano Juoa román miniszterelnök ellen tegnapi délután merényletet követtek el, mely azonban nem sikerült. A miniszterelnök sértetlen maradt s csak kisérője szenvedett jelentéktelen sérülést. Mint a hivatalos távirat sejteti, a tett nem magánbosszú műve. Politikai fanatizmus vezethette a merénylőt, kit nyomban elfogtak.

A német birodalmi parlament megnyitott. A császári üzenet az ülészak egyedüli tárgyára, a spanyol német kereskedelmi szerződésre szoritkozik, s egyetlen szóval sem említi azokat a nagy kérdéseket, melyek jelenleg a német nemzet s egész Európát egyaránt foglalkoztatják. Sem a kül, sem a belpolitika egyetlen mozzanata sincs érintve az üzenetben, s minthogy jelenleg Bismarck herczeg sincs Berliuben, nagyon valószínű, hogy az egész ülészakban, mely különben alig pár napra terjed, érintetni sem fognak a külügyek.

A bolgár események.

A bolgár szobranya a regenséghez is intézet választéllratot. Először is a legelősebb kifejezésekben itéli el az aug. 21-ki államcsinynt s szerzőinek példás megfenyítését kívánja. A után hálásan emlékezik meg Sándor fejedelemről, de lemondásától azt várja,

